

รายวิชาภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง

สรุปความรู้และข้อคิด
จากเรื่อง เล่นคำทาย

ครูผู้สอน

ครูเกศวลี

มะลิโชติ

ครูอนุชา

อินทร์พ่วง

สรุปความรู้
และข้อคิด
จากเรื่อง เล่นคำทาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกความหมายและหลักการสรุปความรู้
และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้
๒. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้
๓. นำความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน
ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

การสรุปความรู้

เป็นการสรุปเรื่องราวจากการอ่านหนังสือ
หรือจากการฟังการชมสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
แล้วเขียนสรุปความรู้โดยใช้สำนวนภาษา
ของผู้เขียน เพื่อช่วยเตือนความจำ
และใช้ในการทบทวนความรู้

วิธีการเขียนสรุปความรู้

๑. อ่านเรื่อง หรือข้อความอย่างรอบคอบ

๒. ขีดเส้นใต้ข้อความที่เป็นสาระสำคัญ
ที่เป็นความรู้ มีหลักในการขีดเส้นใต้ ดังนี้

๒.๑ สังเกตชื่อเรื่องที่อ่าน คือเรื่องอะไร

๒.๒ ตั้งคำถาม “ใคร ทำอะไร ที่ไหน
อย่างไร ผลเป็นอย่างไร”

๒.๓ สารสำคัญที่เป็นความรู้ คืออะไร

วิธีการเขียนสรุปความรู้

๓. นำข้อความที่ขีดเส้นใต้ มารวม
ข้อความอย่างย่อ ๆ ไม่ต้องเขียนรายละเอียด

๔. เรียบเรียงข้อความให้ได้ความสมบูรณ์
ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

วิธีการเขียนสรุปความรู้

๕. เขียนสรุปความรู้

อย่างเป็นระเบียบ ด้วยลายมือสวยงาม

๖. บอกที่มาของความรู้นั้น เช่น

- มาจากหนังสือเรื่องใด ใครแต่ง
- จากการดู หรือชมสถานที่ใด เมื่อใด (บอกวัน เดือน ปี ที่บันทึก)

เรื่อง นกนางนวล

นกนางนวลเป็นนกที่อยู่ตามชายทะเล เป็นนกที่ท่องเที่ยวมาในฤดูหนาว นกนางนวลมีสีขาวนวลทั้งตัวหรือสีเทาอ่อน ราวปลายเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคม ขนที่หัวและหน้าผากจะเปลี่ยนเป็นสีดำแกมน้ำตาล ในฤดูร้อนราวเดือนเมษายนมัน จะบินกลับไปวางไข่ในทิเบต แล้วบินกลับมาเมืองไทยอีกในฤดูหนาวราวเดือนพฤศจิกายน ช่วงเวลานั้นสีดำที่หัวก็จะเปลี่ยนเป็นสีขาวอีก

อาหารของนกนางนวลส่วนมากเป็นปลา มันมีเท้าคล้ายเป็ด ขนมันน้ำมันมาก คล้ายขนเป็ด ลอยน้ำและว่ายน้ำได้ มักหากินตามริมฝั่งทะเลเป็นฝูง ๆ แลบนม่น้ำ เจ้าพระยาก็มี มันจะบินโฉบไปโฉบมาจับปลาเล็กปลาน้อยเป็นอาหาร
(จากเรื่อง สัตว์สวยงาม ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย เล่ม ๓ ของกระทรวงศึกษาธิการ)

นกนางนวลอยู่ตามชายทะเล

มีสีขาวนวลทั้งตัว

ในฤดูร้อนจะบินกลับไปวางไข่ในทิเบต แล้วบินกลับมาเมืองไทยในฤดูหนาว
หากินตามริมฝั่งทะเลเป็นฝูง ๆ จับปลาเล็กปลาน้อยเป็นอาหาร

สรุปความรู้จากการอ่าน เรื่อง นกนางนวล

นกนางนวลอยู่ตามชายทะเล มีสีขาวนวลทั้งตัว ฤดูร้อนมันจะบินกลับไปวางไข่ในทิเบต และบินกลับมาเมืองไทยในฤดูหนาว มันหากินตามริมฝั่งทะเลเป็นฝูง ๆ จับปลาเป็นอาหาร

จากเรื่อง สัตว์สวยงาม ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย เล่ม ๓ ของกระทรวงศึกษาธิการ

นิทาน เรื่อง ทำไมค้างคาว จึงห้อยหัว

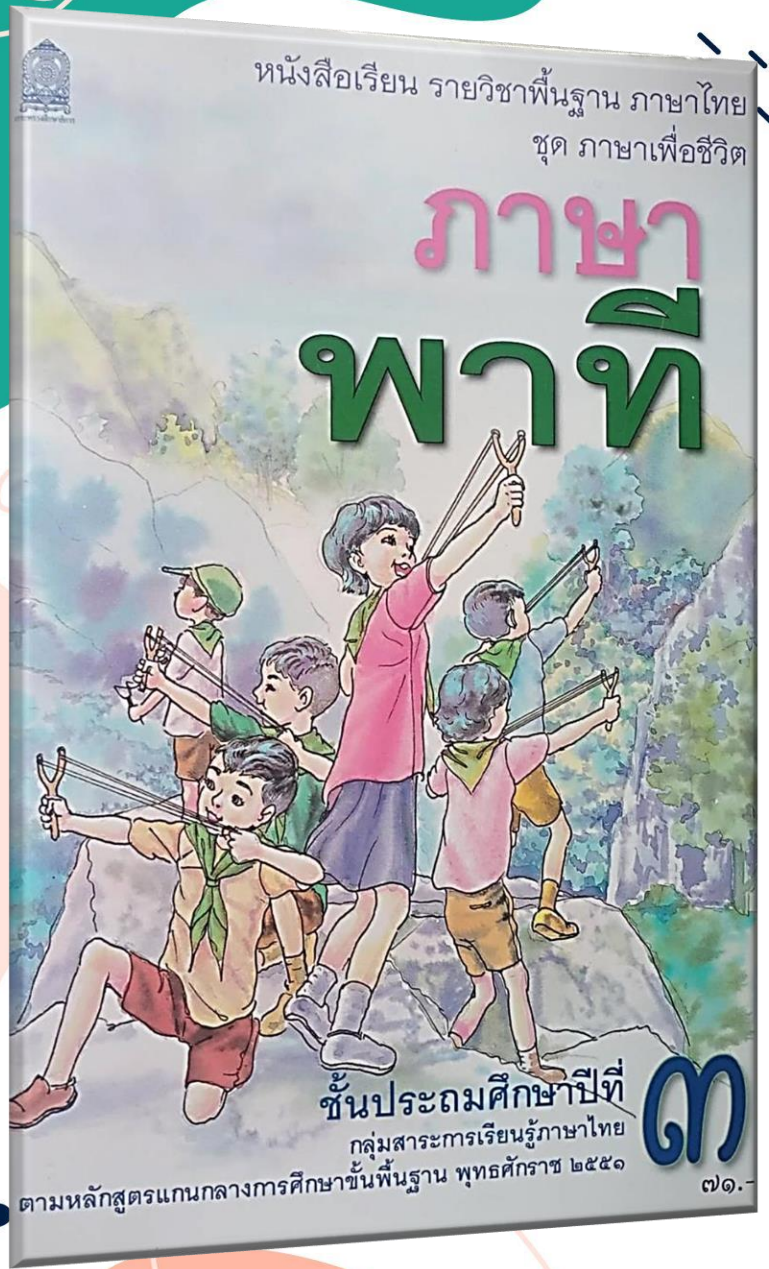
นิทาน เรื่อง ทำไมค้างคาวจึงห้อยหัว
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง เรามาวັນทัก
แผนการจัด
รายวิชาภาษาไทย

กาลครั้งหนึ่งนาน
ทั้งพาอาศัยกัน มีความส
ร่วมกันอย่างมีความสุข
อยู่มาวันหนึ่งเกรตตัว
จึงเข้าไปกินไข่มดแดง
อาหาร สร้างความโกรธแ
วันหนึ่งฝูงนกประยู
หากพบหนูที่ไหน ให้นก
สงครามระหว่างนกกับห
จะสู้กัน และต่างก็ระวั
ฝ่ายค้างคาวซึ่งเป็
ค้างคาวจะหุบปีกและก
ค้างคาวจะหุบหูลงแล
จากการต่อสู้ระหว่างนก
นกกับหนูต่อสู้กันเ
โดยหัวหน้าหนูกล่าวว
ทั้งคู่ เราจะมาต่อสู้กัน
เหมือนกัน แต่เราต้อง
เพราะเป็นต้นเหตุของ
“อ้อ แนนอนที่สุด
ของพวกท่านนั้นเป็นค
พวกท่านสบายใจได้เล
“เราขอบคุณท่าน

ลงโทษอีกเหมือนกัน” หัวหน้านกพูด
“ใครละ ท่านจงบอกมาหน่อยซิ” หัวหน้าหนูถาม
“ก็พวกค้างคาวไง ที่ทำตัวเป็นทั้งสองฝ่ายเพื่อเอาตัวรอด มาอยู่กับเราก็อวมี
ปีกไม่มีหู ครั้นไปอยู่กับพวกท่านก็ไม่มีหูไม่มีปีก เรียกว่าเป็นสัตว์สลับปลับกลอก
จึงสมควรได้รับโทษ” หัวหน้านกบอก
“จริงอย่างท่านพูด แล้วท่านเห็นว่าควรลงโทษพวกค้างคาวอย่างไร”
หัวหน้าหนูถาม
“เราเห็นว่าควรลงโทษค้างคาวทั้งหมด โดยให้พวกค้างคาวเวลนอนให้ห้อย
หัวลง และอนุญาตให้ออกหากินเฉพาะในเวลากลางคืนเท่านั้น ท่านว่าอย่างไร”
หัวหน้านกเสนอวิธีลงโทษ
“ก็ดีเหมือนกัน เพราะเป็นการลงโทษแต่เพียงสถานเบาเท่านั้น” หัวหน้าหนู
เห็นด้วย
ต่อจากนั้นหัวหน้านกก็เรียกพวกค้างคาวมาพบ และแจ้งถึงโทษที่ได้รับซึ่ง
ค้างคาวทั้งหลายต่างก็ยอมรับโทษทัณฑ์แต่โดยดี
นับจากนั้นจนวันนี้ พวกค้างคาวจึงนอนห้อยหัวลง และออกหากินเฉพาะใน
เวลากลางคืน
นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า
ผู้ที่ทำให้อีกคนหนึ่งเดือดร้อน ในที่สุดก็จะได้รับผลของการกระทำนั้น ซึ่งเป็นไป
ตามกฎแห่งกรรม
อย่าทำตัวเป็นนกสองหัว คือ ทำตัวฝักใฝ่เข้าด้วยกัน ทั้งสองฝ่ายที่ไม่เป็นมิตร
กัน โดยหวังประโยชน์ของตน
(จากหนังสือนิทานพื้นบ้าน ชุดอธิบายเหตุผล เรียบเรียงโดย รศ.วิเชียร เกษประทุม)

ใครทำอะไร ที่ไหน
ทำกับใคร ตั้งแต่เมื่อไร
เขามาพบกันทำไม
เขาทำอะไรที่ไหนบอกมา

ป่ายวันอาทิตย์ พ่อ แม่ พาเด็กๆ มาเยี่ยมปู่ บ้านของปู่มีลำธาร
น้ำไหลเย็นๆ ป่าน้ำตกเล็กๆ ที่

ๆ บ้างละ
าหวานไป
าแถมแค่นี้
อยพูดขึ้น
ต้องต่อว่า

“ใช่แล้ว คนโบราณเขาจะพูดอะไร มักจะเอาสำนวนมาใช้ ทั้ง
เปรียบเทียบ เปรียบเปรย และให้ข้อคิด เขาไม่พูดกันตรงๆ การพูด
ตรงๆ บางทีมันก็แสดงหยาบคาย แสดงใจ พอยกสำนวนเข้ามาใช้ แม้จะฟัง
เพราะ แต่ก็มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ถ้าฟังไม่เข้าใจก็ฟังเพลินๆ ไป
เท่านั้นเอง”

“มีอะไรอีกไหมครับคุณปู่ อออยอยากฟังคุณปู่เล่าอีก”

“บ๊ยะ! เจ้านี้สนใจรี เอาซี ปู่จะตั้งต้น แล้วเจ้าคอยเดิมนะ ให้พ่อ
กับแม่ช่วยด้วยก็ได้”

ปู่ตั้งต้น : ชีข้าง...	พ่อต่อ : จับตักแตน
ปู่ตั้งต้น : น้ำขึ้น...	แม่ต่อ : ให้รีบตัก
ปู่ตั้งต้น : ลีซอ...	แม่ต่อ : ให้ควายฟัง
พ่อตั้งต้น : เห็นข้างชี...	ปู่ต่อ : ชีตามข้าง
ปู่ตั้งต้น : คางคกขึ้นวอ...	แม่ต่อ : แมลงปอใส่ตุ้มตุ้ม

“โอโฮ! เยอะจังเลย เอาอีก เอาอีก”

เด็กๆ ประหม่อแล้วขอฟังอีก

“ปู่ชักคิดไม่ออกแล้วซี
เอาจ้ะ อออยกับน้องๆ กลับไป
คิดกันเองที่บ้าน จะให้พ่อกับ
แม่ช่วยก็ได้ แล้วมาทายกับปู่
อาทิตย์หน้าดีไหม อาทิตย์นี้พอ
แค่นี้ก่อนนะ ไปดูกันซิว่า ย่า
เตรียมของกินอะไรไว้ให้หลานๆ”

ปู่ลุกขึ้นเดินเข้าบ้าน เด็กๆ วิ่งตามกันเป็นพรวน พ่อกับแม่เดิน
ตามไป

าหน้าเวที
ชกลองว่า
่า ตัวเอง
บว่า อะไร
ออรอยล้น
ดเพราะๆ
ุดที่ตรงๆ
ขปรับปรุง

กิจกรรม

อ่านให้รู้
ดูข้อคิด

บ่ายวันอาทิตย์ พ่อ แม่ พาเด็กๆ มาเยี่ยมปู่ บ้านของปู่มีลำธาร
เล็กๆ ไหลผ่าน หน้าบ้านเป็นสนามหญ้าขนาดย่อมๆ ปู่กับคุณตาที่
วิ่งเล่นกันอยู่ในสนาม พ่อกับแม่ก็นั่งอยู่ด้วย

เด็กๆ วิ่งกันจนเหนื่อย
แล้วก็พากันมาทิ้งตัวลงที่
สนามหญ้าข้างๆ พ่อกับ
แม่

“หิวน้ำจัง” ออย
พูดพร้อมกับคว่ำแก้วน้ำ
ขึ้นดื่ม

“หนูก็หิว” อ้อมพูดบ้าง แล้ว
คว่ำแก้วน้ำอีกใบขึ้นดื่ม

“แอมก็หิว” แอมพูดตามพี่ๆ บ้าง แต่กลับมานั่งบนตักของแม่ขอ
น้ำกิน

ปู่มองหน้าหลานตัวน้อย “อืมน้ำแล้วยัง มาหาปู่มะ” แอ้มลุกจากตักแม่เดินไปหาปู่ที่อำเภอรับ แล้วอุ้มขึ้นมาวางบนตัก แอ้มนั่งโยกตัวบนตักปู่

“อ้อ! ชอบโยกเระะ เอาเลย โยกเยกเอย น้ำท่วมเมฆ เจ้าแอ้ม ลอยคอ หมาหางอ กอดคอโยกเยก”

ปู่ท่องกลอนของเด็กๆ ไปด้วย

“ไม่ใช่ค่ะ” อ้อมท้วง “คุณปู่พูดผิด ต้องพูดว่ากระต่ายลอยคอ ไม่ใช่เจ้าแอ้มลอยคอสิคะ”

“หนอยแน่ะ! เจ้านี่ทวงปู่ แล้วที่เด็กสมัยใหม่ต้องกันผิดๆ บ้างล่ะ อย่างเช่น รำไม่ดี หมูหอม หรือ หวานเป็นลม ขมเป็นคนพาหวานไปหาหมอ บ้างล่ะ ทำไมเจ้าไม่ว่า แค่ปู่เปลี่ยนกระต่ายเป็นเจ้าแอมแค่นี้ ดูซิทำมาว่าปู่” ปู่หัวเราะ

“คุณปู่ครับ” ออยพูดขึ้น
“แล้วจริงๆ รำไม่ดี ต้องต่อว่าอะไรล่ะครับ”

“อ้อ! รำไม่ดี โทษปีโทษกลองไ้ล่ะ” พ่อพูดขึ้น “พ่อจำได้สมัยเด็กๆ คุณครูจะให้ต่อสำนวนเหล่านี้ในห้องเรียน สนุกดี”

“แล้วหวานอะไรนั้นล่ะคะ” อ้อมถาม

“หวานเป็นลม ขมเป็นยาจ๊ะ” แม่ตอบ “แม่อีกที่ออกมาอย่างนี้ พอได้ยินเด็กสมัยใหม่ต่อแบบนั้น แม่อีกไปเหมือนกัน”

“แล้วมันหมายถึงอะไรล่ะครับ คุณปู่”

“ที่ว่า รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง หมายถึง คนที่ออกไปรำหน้าเวที แล้วรำผิดๆ ถูกๆ รำไม่สวย แต่ไม่ยอมรับผิดชอบ กลับโทษปีโทษกลองว่า ให้ทำนองให้จังหวะไม่ดี เลยทำให้รำไม่สวย ซึ่งหมายถึงว่า ตัวเอง ทำผิดแล้วไม่ยอมรับ กลับไปโทษคนอื่นนะซี” ปู่ตอบ

“ส่วนที่ว่า หวานเป็นลม ขมเป็นยานะ เขาเปรียบเทียบกับว่า อะไร ที่หวานมักจะไม่ให้คุณค่า ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร นอกจากอร่อยลิ้น แต่สิ่งที่ขมกลับเป็นยาช่วยแก้ ช่วยรักษา ซึ่งหมายถึงว่า คำพูดเพราะๆ อาจทำให้ฟังแล้วสบายใจ แต่ไม่ได้ช่วยแก้ไขอะไร ส่วนคำพูดที่ตรงๆ อาจไม่เพราะนัก แต่มันก็เหมือนการตีเพือกก่อ จะได้รู้จักแก้ไขปรับปรุง ให้ดีขึ้น ใช้ไหมครับคุณพ่อ” พ่อพูดเสริมต่อจากปู่

“ใช่แล้ว คนโบราณเขาจะพูดอะไร มักจะเอาสำนวนมาใช้ ทั้งเปรียบเทียบ เปรียบเปรย และให้ข้อคิด เขาไม่พูดกันตรงๆ การพูดตรงๆ บางทีมันก็แสบหู แสบใจ พอยกสำนวนเข้ามาใช้ แม้จะฟังเพราะ แต่ก็มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ถ้าฟังไม่เข้าใจก็ฟังเพลินๆ ไปเท่านั้นเอง”

“มีอะไรอีกไหมครับคุณปู่ ออยอยากฟังคุณปู่เล่าอีก”

“บ๊ะ! เจ้านี้สนใจรี เอาซี ปู่จะตั้งต้น แล้วเจ้าคอยเดิมนะ ให้พ่อ กับแม่ช่วยด้วยก็ได้”

ปู่ตั้งต้น : ซี่ข้าง...

พ่อต่อ : จับตักแตน

ปู่ตั้งต้น : น้ำขึ้น...

แม่ต่อ : ให้รีบตัก

ปู่ตั้งต้น : ลีซอ...

แม่ต่อ : ให้ควายฟัง

พ่อตั้งต้น : เห็นข้างซี...

ปู่ต่อ : ซี่ตามข้าง

ปู่ตั้งต้น : คางคกขึ้นวอ...

แม่ต่อ : แมลงปอใส่ตุ้งตึง

“โอ้โฮ! เยอะจังเลย เอาอีก เอาอีก”

เด็กๆ ปรบมือแล้วขอฟังอีก

“ปู่ชักคิดไม่ออกแล้วซี
เอานี้ ออยกับน้องๆ กลับไป
คิดกันเองที่บ้าน จะให้พ่อกับ
แม่ช่วยก็ได้ แล้วมาทายกับปู่
อาทิตย์หน้าดีไหม อาทิตย์นี้พอ
แค่นี้ก่อนนะ ไปดูกันซิว่า ย่า
เตรียมของกินอะไรไว้ให้หลานๆ”

ปู่ลุกขึ้นเดินเข้าบ้าน เด็กๆ วิ่งตามกันเป็นพรวน พ่อกับแม่เดิน
ตามไป

สรุปความรู้และ
ข้อคิด
เรื่องเล่นคำทาย

ใบงานที่ ๓

เรื่อง สรุปความรู้ และข้อคิดที่ได้

คำชี้แจง ให้เขียนสรุป
ความรู้และข้อคิดที่ได้จาก
เรื่อง เล่นคำทาย

คำชี้
๑. ส

๒. ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง เล่นคำทาย

๓. นำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ชื่อ สกุล ชั้น เลขที่

บทบาทครูปลายทาง

๑. ครูให้คำแนะนำ
เมื่อนักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ
๒. ครูอธิบายใบงานที่ ๓ เรื่อง
สรุปความรู้และข้อคิดที่ได้

บทบาทนักเรียน

๑. นักเรียนทำใบงานที่ ๓ เรื่อง
สรุปความรู้และข้อคิดที่ได้
๒. เมื่อนักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ
ให้สอบถามคุณครู
๓. มุ่งมั่นตั้งใจอ่าน มีมารยาท
ในการอ่าน
ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น

๑. สรุปความรู้เรื่อง เล่นคำทาย

บ่ายวันอาทิตย์หลาน ๆ ไปเยี่ยมคุณปู่ ได้วิ่งเล่นกัน
บริเวณสนามหญ้าหน้าบ้าน เด็ก ๆ วิ่งกันจนเหนื่อย
จึงหยุดพักดื่มน้ำและเล่นคำทายสำนวนกับคุณปู่
ทำให้เด็ก ๆ ได้รับความรู้และสนใจเรื่องสำนวนไทย

๒. ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง เล่นคำทาย

การเล่นใด ๆ ก็ตามมักแฝงความรู้อยู่ด้วยเสมอ

การที่เด็ก ๆ ได้ร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมกับผู้ใหญ่

จะทำให้ได้รับความรู้โดยไม่ได้คาดคิด

เช่น สำนวนไทย

๓. นำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

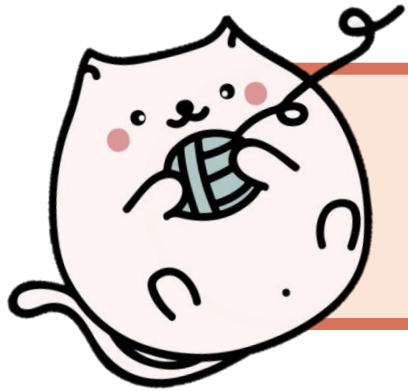
เราควรได้มีโอกาสทำกิจกรรมกับผู้ใหญ่ เพราะ
ผู้ใหญ่มักชี้นำเราไปในทางที่ดีและให้ความรู้

นำสำนวนไทยไปใช้ประกอบ
การพูดหรือการเขียนงานต่าง ๆ

สิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้

สรุปความรู้
และข้อคิด

การนำความรู้
จากการสรุปความรู้
และข้อคิดไปใช้

สิ่งที่ต้องเตรียมในครั้งต่อไป

๑. ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง สำนวนไทย
๒. ใบงานที่ ๔ เรื่อง สำนวนชวนค้นหา

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง สำนวนชวนรู้

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

